

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

Dr. J. KRÁL:

Úprava nedělního prodeje pohonných látek pro motorová vozidla.

Dnem 1. července t. r. vstoupily v účinnost předpisy čl. II. vládního nařízení ze dne 12. června 1936, č. 165 Sb. z. a n., o úlevách pro motorová vozidla, upravující jednotně pro celý stát nedělní prodej pohonných látek pro motorová vozidla u čerpacích stanic.*) Základní myšlenkou nové úpravy, jak jest patrné z nadpisu vládního nařízení, do něhož byla pojata, jest snaha přispěti k oživení čes. motorismu tím, že se v neděli umožňuje prodej pohonných látek, motorového oleje a mazadel u čerpacích stanic.

Nedělní prodej u benzinových čerpadel nebyl až dosud upraven samostatně, nýbrž platily pro něj všeobecné předpisy o nedělním klidu v živnostech, t. j. v zemi České a Moravskoslezské zákon ze dne 16. ledna 1895, č. 21 ř. z. ve znění zákona ze dne 18. července 1905, č. 125 ř. z., v zemi Slovenské a Podkarpatské zák. čl. XIII z r. 1891 a nařízení vydaná na podkladě těchto zákonných norem. Tato nařízení upravila různě rozsah nedělní práce jednak pro jednotlivé kategorie živností, jednak pro jednotlivé země, okresy, obvody společenstev, obce a místa.

V zemi České a Moravskoslezské byl kromě toho pro četná místa, obce, obvody společenstev a okresy stanoven nařízenými zemských úřadů, vydanými podle čl. IX. zák. č. 21/1895 ř. z. úplný nedělní klid v obchodních živnostech. Úplný nedělní klid v těchto obvodech vztahoval se i na prodej pohonných látek u čerpacích stanic. V ostatních místech, v nichž nebyl takto nedělní klid zaveden, byl dovolen nedělní prodej u čerpacích stanic nejvýše pro dobu 4 hodin.

*) Text vl. nař. č. 165/1936 a důvodovou zprávu srovnej v »Archivu pracovního a sociálně pojišťovacího práva«, svazek 6/V. roč., str. 198 až 202.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi dovovalo nařízení č. 28.559/1903 K. M. (Uher. obch.) nedělní prodej veškerých průmyslových a obchodních výrobků, a tedy i pohonných látek pro motorová vozidla ve všech obcích vzdálených od zemských hranic do 10 km. V ostatních místech platily všeobecné předpisy zák. čl. XIII/1891, po příp. nařízení vydaná pro jednotlivá místa a obce na jeho podkladě.

Tato nejednotnost dosavadní úpravy a s ní spojené konkurenční nesrovnalosti při prodeji pohonných hmot byly též jedním z podnětů pro novou úpravu. Avšak rozhodujícím motivem nové úpravy byl ohled na pokračující rozvoj autodopravy, zejména na vzrůstající počet malých vozů s malým akčním rádiem, kterým jest nutno umožniti zásobení pohonnými hmotami i v neděli. Na neposledním místě rozhodoval zde i ohled na cizozemská motorová vozidla, přijíždějící ze sousedních států, zejména z Rakouska, Německa a Polska, v nichž nedělní prodej pohonných látek u čerpadel jest povolen.

Nová úprava nemohla však výlučně sledovati shora zmíněné zřetele; proti nim stály tu závažné zájmy zaměstnanců, obsluhujících čerpací stanice, pro něž by bezvýhradné povolení nedělního prodeje znamenalo podstatné zhoršení jejich pracovních podmínek. Ochrana těchto zájmů byla další vůdčí myšlenkou nové úpravy a došla vyjádření v četných ustanoveních cit. zákonného předpisu.

Tak již § 1 omezil rozsah nedělní služby u čerpadel na 8 hodin a stanovil jednotnou otevírací a zavírací hodinu, jakož i dobu polední přestávky. Vzhledem k různostem místních poměrů bylo nutno připustiti možnost výjimky z takto stanoveného rozvrhu pracovní doby potud, že se ponechává zemské-

mu úřadu, aby, žádá-li toho místní potřeba, stanovil prodejní dobu odchylně, a to po předchozím slyšení zájmových činitelů, mezi nimiž jsou též organizace zaměstnanecké, kterým se tím poskytuje příležitost k hájení zaměstnaneckých zájmů v předběžném řízení. Prodejní doba nesmí však v žádném případě činit více než 8 hodin.

Rovněž ustanovení § 2 přihlídko k požadavkům zaměstnanců, aby tam, kde se toho nejvíce nutná potřeba, nebyli zaměstnanci nuceni vykonávat službu u čerpadel v neděli. Jde o místa a obce, v nichž si automobilový ruch ve všední dny vynutil zřízení dvou neb více čerpadel blízko sebe, kde však slabší intenzita nedělního provozu nevyžaduje obsluhu všech těchto čerpadel zároveň. V těchto místech zavádí § 2 střídání služby u čerpadel, při čemž ponechává provozovatelům volnost dohodnouti se o pořadu střídání. Nedošlo-li by mezi nimi k dohodě, stanoví tento pořad příslušný okresní úřad.

Ustanovení § 3 ukládá provozovatelům čerpacích stanic povinnost založení a vésti seznamy, do nichž každé neděle musí být zapísována jména zaměstnanců v neděli pracujících, místo a doba, kde a jak dlouho byli zaměstnáni. Tyto seznamy jsou provozovatelé povinni předložiti na požádání příslušnému okresnímu úřadu a živnostenskému inspektorátu. Toto ustanovení ve spojení s ustanovením § 7, stanovícím trestní sankce, zabezpečuje účinnou kontrolu nad dodržová-

ním předpisů vydaných na ochranu zaměstnanců, zejména předpisů zákona o osmihodinné době pracovní.

§ 4 stanoví, že k nedělnímu prodeji nesmějí být přibráni zaměstnanci mladší 18 let. Účelem tohoto ustanovení jest zabrániti zaměstnávání učňů a mladistvých zaměstnanců, zejména v těch místech, v nichž provozovatelé čerpadel jsou zároveň majiteli nebo provozovateli obchodních živností.

§ 5 zaručuje zaměstnancům určeným k nedělnímu prodeji za nedělní práci 50% zvýšené mzdy, pokud kolektivní smlouvou není zaručeno zvýšení vyšší. Nárok na tento příplatek nemůže být ujednáním mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem vyloučen ani omezen. Takováto smlouva by byla právně neúčinnou. V ustanovení § 5 došla po prvé vyjádření zásada, že nedělní práce, třebaž, že nejde o práci přes čas ve smyslu § 6 zákona o osmihodinné době pracovní (podle § 6 výše cit. čl. jest zaměstnancům pracujícím v neděli podle předpisů tohoto článku poskytnouti jednou týdně nerušenou přestávku alespoň 32 hodiny), jest spojena pro zaměstnance s větší obětí, nežli práce ve všední den, a že tudíž musí být honorována zvýšeně. Bylo by si přáti, aby tato zásada došla uplatnění ve všech případech, kdy zákonné předpisy připouštějí nedělní práci, zejména též v připravovaném zákoně, kterým se zavádí pro celý stát úplný nedělní klid v obchodech, prodejnách a kancelářích.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Závodní výbory

§ 19.

2106.

K neplatnosti volby závodního výboru nestačí, že při volbě byl porušen zákon nebo volební řád, nýbrž vyžaduje se dále, aby porucha ta mohla mít podstatný vliv na výsledek volby. (Nález nejv. spr. soudu z 3. VI. 1936, č. 8614/34. Prejudikatura Boh. A 1617/1922, 2055/23, 11.516/34.*)

Proti volbě do závodního výboru u Mezinárodní společnosti lůžkových vozů v P., provedené ve dnech 10. až 16. února 1934, byla podána k rozhodčí komisi B. dnešní zúčastněnou stranou stížnost, v níž kromě jiného bylo vytýkáno, že při sečítání hlasů byly volební komisi hlasy ničeny. Při ústním jednání před rozhodčí komisí uváděl V. B. k odůvodnění své stížnosti, že jeden hlasovací lístek byl při skrutinii

vytažen, odnesen pryč a zničen; předseda volebního výboru tuto okolnost před rozhodčí komisí přiznal, avšak namítl, že tím nastala neplatnost volby, neboť vytažen byl lístek osoby, o níž volební výbor byl přesvědčen, že nemá volební právo.

Nálezem rozhodčí komise podle zákona o záv. výborech z 3. března 1934 byla pak provedená volba do závodního výboru jako neplatná zrušena. V odůvodnění uvedla rozhodčí komise, že volba jeví se neplatnou proto, že byl zničen jeden hlas, což předseda výboru doznal a což je i nesporné. Tím bylo porušeno ustanovení zákona i volebního řádu, neboť hlasovací lístky nesmějí být z urny vztahovány a skrutinium provádí se teprve po úplném skončení voleb podle § 18 nař. č. 2/1922. Bezpečnost a čistota volby byla tímto nezákonným způsobem ohrožena a tento jediný případ stačí k vyhovění stížnosti. Ostatními nesprávnostmi, jež se podle tvrzení V. B. při volbě zbýhly, se rozhodčí komise již nezabývala.

Soud zabýval se nejprve onou námitkou stížnosti, kterou je nařikánému rozhodnutí vytýkána nezákonnost. Nezákonnost tuto vidí stížnost v tom, že volba do závodního výboru byla prohlášena neplatnou jedině z toho důvodu, že podle názoru žalovaného úřadu byl porušen při volbě zákon resp. volební řád, aniž bylo podle ustanovení § 25 nař. č. 2/1922 uvažováno, zda

*) Boh. A 1617/1922 (nál. z 4. XI. 1922, č. 12223), Boh. A 2055/23 (nál. z 7. III. 1923, č. 3341, v »Pracovním právu«, str. 25, II. roč.): Předpis § 25 volebního řádu, ustanovující, že volba do závodního výboru jest jen tehdy neplatná, když porušení zákona nebo volebního řádu mohlo mít podstatný vliv na výsledek volby, není v odporu se zákonem.

Boh. A 11516/34 (nál. z 31. X. 1934, č. 16707, v »Pracovním právu« č. 878): Je lhostejno, zdali přítomnost zástupce správy závodu při volbě mohla mít vliv na výsledek volby, neboť tato otázka měla by význam teprve tehdy, kdyby při volbě byl zákon nebo volební řád porušen.